אֵין לִשְׁתּוֹת מַיִם *מִן (יב) הַנְּהָרוֹת, אֲבָל בְּבֵית שָׁרִי, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר מַשְׁקִין דְּשָׁרֵי (הגהות מיימוניות פרק ל' (שם)). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין אִסּוּר אֶלָּא תּוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ עַל אֲבִיו וְאִמּוֹ (אגודה (פסחים פ"ש סי' פט)) ומרדכי פרק ערבי פסחים (שם)). [א]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִסּוּר זֶה שֶׁל שְׁתִיַּת מַיִם אֵינוֹ (יג) רַק בָּעֶרֶב שַׁבָּת (תוספות (שם) והרא"ש (שם) ומרדכי (שם) בשם רבינו משולם והגהות מיימוניות (שם)): **ג** [1]**אִם נִמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה, יַפְסִיק הַסְּעוּדָה** (יד) **וִיבָרֵךְ** (ג) [ג] **בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְיִטֹּל יָדָיו וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא וְיִסְעֹד, וְנָכוֹן הַדָּבָר, שֶׁאִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן, מֵאַחַר שֶׁנִּמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד אוֹתָהּ שָׁעָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ** (טו) **אֶלָּא אֲכִילָה** (ד) **גַּסָּה.** הַגָּהּ: (טז) אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאִפְשָׁר (ה) לֶאֱכֹל (יז) *אַחַר שֶׁתִּפָּלֵל מִנְחָה עִם הַצִּבּוּר, *לֹא יַעֲשֶׂה סְעוּדָה שְׁלִישִׁית קֹדֶם מִנְחָה, מֵיהוּ, אִם עָשָׂה יָצָא: **ד** (יח) [2]**אֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, [ח]אֲבָל צָרִיךְ לִבְצֹעַ עַל** (ו) **שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת.** הַגָּהּ: וְאִם סוֹעֵד הַרְבֵּה פְּעָמִים בְּשַׁבָּת, צָרִיךְ לְכָל סְעוּדָה שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת (אבודרהם (דיני שבת פסחות) ומימוני (פ"ל מהל' שבת ט)), *וּלְפָחוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית (יט) פַּחוֹת מִכִּכָּר אֶחָד (כ) שָׁלֵם (טור ומרדכי פרק כל כתבי (סי' שמ)). וּמִזֶּה פָּשַׁט הַמִּנְהָג לְהָקֵל לִבְצֹעַ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית רַק בְּכִכָּר אֶחָד שָׁלֵם, אֲבָל יֵשׁ לְהַחְמִיר (כא) לְקַח שְׁנַיִם: **ה** (כב) [ט]**צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת.** (כג) [י]**וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ בְּכָל מַאֲכָל הָעֲשׂוּי** (כד) **מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה**

ו טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבָה (כלל כב סי' ד). ז שָׁם בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֵלֶק א' בְּשֵׁם הָרַמַּ"ה (מהרי"ט מרוטנבורג תשב"ץ קטן סי' יט) וְהַמְּרַדְּכִי בְּפֶרֶק ט"ז דְּשַׁבָּת (סי' שצז) וּבִתְשׁוּבַת (לְהָרַמְבַּ"ם) [לְהָרַמְבַּ"ן] (המיוחסות) סִימָן ר"י וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות לו: ד"ה ברכה). ח טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ל' (ה"ט) וְהַגָּהוֹת שָׁם (אות ט) וְהַמְּרַדְּכִי פֶּרֶק ט"ז דְּשַׁבָּת (שם) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) בְּחֵלֶק א' וּתְשׁוּבָה לְרַמְבַּ"ן (המיוחסות) סִימָן ר"י וְהַמַּגִּיד (פ"ל ה"ט) בְּשֵׁם גְּאוֹן. ט טור בְּשֵׁם ר"י. תּוֹסָפוֹת בְּיוֹמָא ע"ט (ע"ב ד"ה מיבעי) וְסֻכָּה (כ"ו) [כ"ז] (ע"א ד"ה במיבעי) וְסַמַּ"ג (עשין כו). י טור בְּשֵׁמָם וְהָרא"ש שָׁם בְּסֻכָּה (פ"ב סי' יג) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפְתָּא (ברכות פ"ד ה"ד).

בְּאֵר הַיטֵב

טוֹב יֹאכַל שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת בְּיוֹם. וְהוּא הַדִּין שֶׁאוֹמַר הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב):

ג (ג) **בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.** וְיִמְתִּין מְעַט בֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא לִטֹּל מַיִם אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְכֵן נוֹהֲגִין לְהַפְסִיק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אוֹ בְּטִיּוּל קָצָת. בֵּ"ח (ס"ב) בְּשֵׁם מַהַרְשַׁ"ל (בהגהות על הטור):

(ד) **גַּסָּה.** כִּי כָּל זְמַן הָאֲכִילָה הָאֲצְטוֹמְכָא פְּתוּחָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר הַסְּעֻדָּה נִסְתַּמֵּת:

(ה) **לֶאֱכֹל.** וַאֲפִלּוּ חֲל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אִם יוֹדֵעַ שֶׁיּוּכַל לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל קֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית, לֹא יַעֲשֶׂה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לְשִׂבְעָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): **ד** (ו) **שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת.** וְכֵן נוֹהֲגִין כָּל הַיְרֵאִים. וְאֵין לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, רַק בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה יְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְיִשְׁתֶּה. סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (ענין סעודת המנחה), עַיֵּן שָׁם סוֹדוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יב) **הַנְּהָרוֹת.** סְבִירָא לֵיהּ לְדַעָה זוֹ דְּמַה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל דְּאֵין לִשְׁתּוֹת מַיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הַיְנוּ דַּוְקָא בְּשׁוֹתֶה מִן הַנְּהָרוֹת: (יג) **רַק בָּעֶרֶב שַׁבָּת.** שְׁמָּקָרְשִׁים מַה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל בְּשַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הַיְנוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל לֵיל שַׁבָּת: **ג** (יד) **וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ'.** וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאַחַר כָּךְ יָקוּם וְיֵלֵךְ מְעַט בֵּיתִים, וְהַנִּשְׁאָרִים בִּמְקוֹמָן לֹא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן דְּהֲוֵי כִּסְעוּדָה אַחַת. וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכן היה) דְּלֹא יִדְרֹשׁ בְּרַבִּים לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהַפְסִיק סְעוּדָתָן, כֵּיוָן שֶׁקָּדַם חֲצוֹת אֵין רַשָּׁאִין לְהַפְסִיק, אֵין הַכֹּל בְּקִיאִין בָּזֶה: (טו) **אֶלָּא אֲכִילָה גַּסָּה.** כִּי כָּל זְמַן הָאֲכִילָה הָאֲצְטוֹמְכָא פְּתוּחָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר הַסְּעוּדָה. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁגּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, כֵּיוָן שֶׁמַּכִּרַת לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁתִּהְיֶה כַּדִּין, וְזֶהוּ מַה שֶּׁמַּשִּׂיק רַמַ"א אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְכוּ', כְּדֵי לָצֵאת מַחֲשַׁשׁ בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה: (טז) **אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ.** הַיְנוּ שֶׁמְּשַׁעֵר בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אָז אֲכִילָתוֹ אֲכִילָה גַּסָּה: (יז) **אַחַר שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִנְחָה.** וַאֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּסוֹף הַיּוֹם כַּנַּהוּג, שֶׁהֲרֵי רָאוּי לוֹ לְהַמְתִּין מִלִּקְבֹּעַ אָז סְעוּדָה בָּעֶרֶב יוֹם טוֹב כְּמוֹ בָּעֶרֶב שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם אִם יוֹדֵעַ (ו) שֶׁיּוּכַל אָז לֶאֱכֹל עַל כָּל פָּנִים כְּשִׁעוּר בֵּיצָה וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', לֹא יְחַלֵּק סְעוּדַת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (בתחילת הסי') בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי' תתסא), מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת מְצֻמְצָמוֹת וְאִם יְחַלְּקֵם לִשְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ כָּל סְעוּדָה לְשָׂבְעָה, מוּטָב שֶׁיֹּאכַל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְשָׂבְעָה. (ז) וּמִכָּל מָקוֹם אִם נִמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד אַחַר חֲצוֹת יְחַלְּקֵם לִשְׁנַיִם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף זֶה, דְּהָא מִכָּל מָקוֹם יִשְׁבַּע כְּשֶׁאוֹכֵל שְׁנִית, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין לְהַמְתִּין עַד אַחַר חֲצוֹת מִשּׁוּם זֶה, דִּמְכַשֵּׁל בְּמִקְצָת עִנְג שַׁבָּת: **ד** (יח) **אֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ.** דְּהַיְנוּ לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן קֹדֶם הַסְּעוּדָה, (ח) דְּאִתְּקַשׁ יוֹם לְלַיְלָה לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, מָה לַיְלָה סַגִּי בְּחַד זִמְנָא אַף בַּיּוֹם כְּשֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים לְקַדֵּשׁ סַגִּי נַמִּי בְּחַד זִימְנָא (ט) בְּבֹקֶר, אֲבָל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת צְרִיכִין, דְּכָל הַסְּעוּדוֹת שֶׁאָדָם סוֹעֵד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שָׁווֹת: (יט) **פָּחוֹת מִכִּכָּר אֶחָד.** דְּבְיוֹם שִׁשִּׁי יָרֵד הַמָּן לְכָל אֶחָד שְׁנֵי עֳמָרִים, וּמִכָּל עֹמֶר עָשׂוּ שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת הֲרֵי אַרְבַּע לִשְׁנֵי עֳמָרִים, אֲכַל אֶחָד בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד בְּלֵיל שַׁבָּת וְאֶחָד בַּבֹּקֶר, הֲרֵי נִשְׁאַר לוֹ רַק אֶחָד שָׁלֵם לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית: (כ) **שָׁלֵם.** וְאִם אֵין לוֹ, דֵּי בִּפְרוּסָה שֶׁהִיא כַּבֵּיצָה וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', דְּאַף עַל גַּב דְּמִצְוַת לֶחֶם מִשְׁנֶה אֵין לוֹ, מִצְוַת סְעוּדָה מִיהָא קָיְמָא [אַחֲרוֹנִים]: (כא) **לְקַח שְׁנַיִם.** כִּי הַסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה (י) הִיא הָעִקָּר. וְטוֹב (יא) לְהַדֵּר לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן תּוֹךְ הַסְּעוּדָה [תִּקּוּנֵי שַׁבָּת]. וְאִם אֵין לוֹ לֶחֶם מִשְׁנֶה לְכָל אֶחָד מַהַמְסַבִּין, נָכוֹן לִנְהֹג שֶׁזֶּה שֶׁבּוֹצֵעַ יִכַּוֵּן לְפָטֹר בִּבְרָכַת הַמּוֹצִיא כָּל הַמְסַבִּין שֶׁיִּצְיְנוּ שֶׁיֵּצְאוּ בִּבְרָכָתוֹ כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יֵצְאוּ בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ז ס"ב)]: **ה** (כב) **צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת.** כֵּיוָן דְּיִלְפִינַן שֶׁלֹּשׁ סְעוּדוֹת מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים 'הַיּוֹם' דִּכְתִיבִי גַּבֵּי מָן, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת. וְגַם מִצְוָה לְכַתְּחִלָּה לְהַרְבּוֹת בְּמַעֲדָנִים כְּפִי יְכָלְתּוֹ [אַחֲרוֹנִים]: (כג) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ בְּכָל וְכוּ'.** וּלְכַלֵּי עָלְמָא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר בְּפַת וּשְׁנֵי כִּכָּרוֹת וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ד', אֶלָּא דִּפְלִיגִי לְעִנְיַן דִּיעֲבַד אִם יָצָא בָּזֶה [מַבַּ"ח (ס"ה)]: (כד) **מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה שֶׁמְּבָרְכִין** עַל שְׁעַת עֲשִׂירִית. **ג** וּבשו"ע הרב (ס"ה בסוגריים) כתב: ומ"מ אף כשאוכל בבוקר טוב לו שיחלקנה לשתים לפי שיש אומרים שיוצא בזה ידי חובת סעודה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אחר): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (בתחילת הסי') וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. [א]וְלֹא הָקְפִּדְתִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵחָלֵק לִשְׁנַיִם אֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת כְּדֵי לָצֵאת עַל כָּל פָּנִים בֵּיצָה וְיוֹתֵר אַף דְּאַף בָּזֶה מְקַיְּמִים סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, דְּהוּא חֲמוּרָא דְּאִתֵּי לִידֵי קַלָּא, דְּלִפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (ס"ב) דְּאֵינוֹ יוֹצֵא קֹדֶם חֲצוֹת מְפִלָּא הִיא בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד):

ד (ס) רא"ש (הובא בטור): (ע) **וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּאִם לֹא הָיָה לוֹ כוֹס בְּבֹקֶר, צָרִיךְ לְהַדֵּר לְקַדֵּשׁ קֹדֶם הַסְּעוּדָה בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית,** דְּוִמְיָא דְּקִדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה דְּאִם לֹא קִדֵּשׁ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכַנַּ"ל בְּרע"א סָעִיף ח': (י) הַגְּרַ"ז (ס"ו), וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ד) שֶׁכֵּן הַמִּנְהָג כְּהַיּוֹם: (יא) וְכֵן בְּאַלְיָה רַבָּה (סק"ד) עַל שְׁעוּבַר כֵּן, עַיֵּן בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה (שם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) מסיים: וטוב לחוש גם לדבריהם [שלא לשתות מים בין השמשות של כניסת שבת]. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב כהמג"א, אם יודע שיוכל לאכול

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רצא רצב

מִינֵי דָּגָן. [כ]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ בִּדְבָרִים שֶׁמִּלַּפְתִּים בָּהֶם הַפַּת כְּבָשָׁר וְדָגִים, אֲבָל לֹא בְּפֵרוֹת. [ל]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ בְּפֵרוֹת יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ. וְסֵכָרָא רִאשׁוֹנָה עִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא שָׁבַע בְּיוֹתֵר. הַגָּהּ: אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל פַּת, כְּגוֹן בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת (כה) שֶׁאָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל פַּת לְאַחַר מִנְחָה כְּדִלְקַמָּן בְּהִלְכוֹת פֶּסַח (מ׳ ממד ס״ג) (מהרי״ל הלכות פסח (מנהגים, הלכות ערב פסח)): ו * [מ]נָשִׁים

(כו) חַיָּבוֹת בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית:

רצב דִּין תְּפִלַּת מִנְחָה בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]בְּמִנְחָה (א) (אוֹמְרִים ׳אַשְׁרֵי׳ ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳ (ע) [א] (ב) ׳וַאֲנִי תְּפִלָּתִי׳ וְגוֹ׳) (טור) (ג) [ב]וּמוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה וְקוֹרִין (ג) [ב] (ד) שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֲשָׂרָה פְּסוּקִים מִפָּרָשָׁה הַבָּאָה. [ג]וַאֲפִלּוּ חָל יוֹם טוֹב לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת קוֹרִין בַּפָּרָשָׁה הַבָּאָה (ה) וְלֹא בְּשֶׁל יוֹם טוֹב: ב [ד]אוֹמְרִים (ג) (ו) ׳צִדְקָתְךָ׳. [ה]וְאִם חָל בּוֹ יוֹם שֶׁאָלוּ הָיָה חל

ב תְּבָבָא קַפָּא דַף פ״ב (ע״א) וּמְגִלָּה ל״א (ע״ב). ג רוֹסֵחַ סִימָן (ש״כ) [ש״ב] מְהָא דְּרַב גִּדֵּל שַׁבָּת כ״ד (ע״א). ד טוּר וּבְשֵׁם רַב שֵׁר שָׁלוֹם. ה שֵׁם בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] וַאֲנִי. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּסִתְרֵי תּוֹרָה (סק״א) שֶׁכָּתַב שֶׁנֶּהֱגוּ לֶאֱמֹר בָּאֲמִירַת פְּסוּק זֶה, וְכֵן כָּתַב בְּעֶמֶק בְּרָכָה (סי׳ נה), וּבְהַגָּהַת בְּנוֹ בַּעַל שָׁלֵ״ה הַבִּיא הַהֵּיכָא (ח״ב דף קנו.) וְכָתַב שֶׁמֵּן הָרָאוּי וְהַמְחֻיָּב לֶאֱמֹר כֵּן עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שלמי תגיגה הלכות שבת סי׳ ו ס״ד) בְּשֵׁם סֵפֶר הַנְּזִירוּת (ענין מנחת שבת) דְּזֶמֶן עֲטִיפַת צִיצִית בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה הוּא אַחַר קְדֵישׁ דְּקְדֻשָּׁה וּבָא לְצִיּוֹן אַחַר שֶׁיֹּאמַר הַשְׁלֵיחַ צִבּוּר וַאֲנִי תְּפִלָּתִי כו׳ כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטֵּף בְּצִיצִית בְּצֵת רָצוֹן. וְכָתַב בִּנְגִיד וּמְצַוֶּה (מוסף לשבת) שֶׁאֵין לְכַסּוֹת הַפָּנִים בְּטַלִּית, גַּם מְגִלַּים הַמֻּצָּח מֵעִם הַטַּלִּית, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם (שלמי תגיגה ס״ה) שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר בְּרִיךְ שְׁמֵהּ בְּהוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה, וְאִדְּרַבָּה אִי הוּא עִקַּר זְמַן הָאֲמִירָה, אֶלָּא שֶׁהָאֲרִ״י הָיָה אוֹמְרוֹ אַף בְּשַׁחֲרִית, וְהָאוֹמֵר גַּם בְּחֹל לֹא הִפְסִיד, עַיֵּן שָׁם: [ב] שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב שֶׁהַמְּנַהֵג אֲבוֹתֵינוּ כָּתַב דְּבְמָקוֹם שֶׁאֵין סֵפֶר תּוֹרָה לֹא יֹאמְרוּ וַאֲנִי תְּפִלָּתִי, וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ו) חוֹלֵק בָּזֶה וְכָתַב דְּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק כו׳ יֵשׁ לוֹמַר וַאֲנִי תְּפִלָּתִי קֹדֶם הַקְּדִישׁ שֶׁאַחַר וּבָא לְצִיּוֹן כו׳, וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַמְּגַן אַבְרָהָם. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם ס״ד) הֵבִיא לְשׁוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָל ז״ל וְכָתַב שֶׁאֵין תְּלוּי בְּסֵפֶר תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בְּיָחִיד צָרִיךְ לֶאֱמֹרוֹ, וְנִרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁצָּרִיךְ שֶׁפְּקִדִּים אֲמִירַת וּבָא לְצִיּוֹן וּפְסוּק וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְהוֹצָאַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְכָתַב בְּשֵׁם מֹשֶׁה יְהוּדָה (סק״כ) לֶאֱמֹרוֹ אֲפִלּוּ בְּיָחִיד, וְהַשַּׁלְמֵי צִבּוּר כָּתַב דְּמִנְהָגָן תּוֹרָה עַל פִּי סוֹד הַדָּבָר וְגַם עַל פִּי הַפְּשָׁט, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (מנהגים סי׳ לח) שֶׁכְּשֶׁהָיָה מֵאַחַר לָבֹא עַד שֶׁיִּסְיְמוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הָיָה מִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר וְאַחַר כָּךְ קָרָא הַפָּרָשָׁה עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּטֶ״ז בְּשֵׁם הַכְּיָת יוֹסֵף (ד״ה סדר מנחה) שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר יוֹם מְנוּחָה וְקְדֻשָּׁה כו׳ שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר יְנוּחוּ בּוֹ כו׳, וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם ס״ו) שֶׁכָּתַב שֶׁרְצוֹנוֹ לוֹמַר מַה שֶּׁאֹמְרִים יַעֲקֹב וּבָנָיו יְנוּחוּ בּוֹ כו׳, וְכֵן נִרְאֶה מֵהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ט) עַיֵּן שָׁם, אֲבָל בְּבִרְכַּת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה כו׳ אוֹמְרִים בְּמִנְחָה וְיָנוּחוּ בָּם, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן רס״ח (סק״א) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם) שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר בְּצִבּוּר יִשְׂרָאֵל עַל פִּי סוֹד כַּיָּדוּעַ לִיוֹדְעֵי חֵן. וְכָתַב מָהֲרִיק״ש (ערך לחם אורח סי׳ קמג ס״ד), אִם נִמְצָא טוֹעֶה בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּמִנְחָה, מוֹצִיאִין אַחֵרֶת, וְהוּא הַדִּין בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ג) דְּאוֹתָן שְׁנֵהֱגִין לְהוֹצִיא אַחֶרֶת אַף בְּדִבּוּק בְּעִלְמָא, הוּא הַדִּין בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה וְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי מוֹצִיאִין:

בֵּאוּר הַלָּכָה

סְעוּדַת מִלְוָה מִלְבָּה, דְּסְעוּדָה זוֹ חֲשִׁיבָא הֲרַבֵּה יוֹתֵר מִסְּעוּדַת מִלְוָה מַלְכָּה אַף שֶׁגַּם הִיא מִצְוָה, וְיֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁחוֹשְׁבִין לְהֶפֶךְ, וְטוֹעִין בָּזֶה:

ו * נָשִׁים חַיָּבוֹת וְכוּ׳. וְגַם חַיָּבוֹת בְּמִצְוַת לְחֶם מִשְׁנֶה [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ו״א)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, וְטַעַם דַּעָה זוֹ כֵּיוָן דְּאֵין דֶּרֶךְ לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית לְתַאֲבוֹן, סָגֵי בְּהָכִי, וְזֶהוּ גַּם כֵּן טַעַם שְׁאָר הַדֵּעוֹת שְׁמַקִּלִּין בָּזֶה [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יד)]: (כה) שֶׁאָסוּר לוֹ וְכוּ׳. עַל כֵּן יָקֵים (יג) אוֹתָהּ בְּמִינֵי טִגּוּן שֶׁעוֹשִׂין מִמַּצָּה כְּתוּשָׁה אוֹ בְּבָשָׂר וְדָגִים אוֹ פֵּרוֹת: ו (כו) חַיָּבוֹת בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית. דִּלְכָל (יג) מִילֵּי דְּשַׁבָּת אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁוִין כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן רע״א (ס״ב). וְעוֹד, שֶׁגַּם הֵם הָיוּ בְּנֵס שֶׁל הַמָּן, וְעַל כָּלָם אָמַר ׳אׇכְלֻהוּ הַיּוֹם׳ (שמות טז כה) דְּמִזֶּה נִלְמַד חִיּוּב שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת:

א (א) אוֹמְרִים אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן וְכוּ׳. וּמְפַסְּקִין בְּקַדִּישׁ קֹדֶם וַאֲנִי תְּפִלָּתִי. וַאֲמִירַת וּבָא לְצִיּוֹן בְּמִנְחָה הוּא בְּמָקוֹם סֵדֶר קְדֻשָּׁה דְּחל, וּכְשַׁבָּת שֶׁמַּאֲרִיכִין הַרְבֵּה בְּשַׁחֲרִית וּמוּסָף, הֲנִיחוּהָ עַד מִנְחָה [כל בו (סי׳ מ)]: (ב) וַאֲנִי תְּפִלָּתִי. הוּא עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ (הובא בטור) שֶׁאָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין אָמָּה זוֹ כְּעוֹבְדֵי גִּלּוּלִים שֶׁשּׁוֹתִין וּמְשַׁכְּרִים וּפוֹחֲזִים, וְאָנוּ לֹא כֵן, אַף עַל פִּי שֶׁאָכַלְנוּ וְשָׁתִינוּ ׳וַאֲנִי תְּפִלָּתִי׳ וְגוֹ׳. (ג) אֲבָל בְּמִנְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ כֵּיוָן דְּאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה (ג) שֶׁהוּא עַת רָצוֹן עַל יְדֵי זֶה, וּמֵיהוּ בְּשַׁבָּת נָהֲגוּ לֶאֱמָרוֹ אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין סֵפֶר תּוֹרָה וְכֵן אֲפִלּוּ בְּיָחִיד [אַחֲרוֹנִים]: (ג) וּמוֹצִיאִין וְכוּ׳. הוּא מִתְּקָנַת עֶזְרָא כִּדְאִיתָא (בבא קמא פב.): (ד) שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְכוּ׳. בְּמִנְחָה (ד) אֵין אוֹמְרִים קְדִישׁ עַל הַבִּימָה לְעוֹלָם [הֵינוּ בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּתַעֲנִית], רַק לִפְנֵי הָעֲמוּד קֹדֶם תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְקַאֵי נַמֵּי אַסֵּפֶר תּוֹרָה, דְּאִי יֹאמְרוּ מִיד עַל הַבִּימָה, אִם כֵּן לִפְנֵי הָעֲמוּד לֹא יֹאמְרוּ קְדִישׁ, כִּי אֵין כְּמַה לְהַפְסִיק בֵּין הַקְּדִישִׁים, [יְהַלְלוּ׳, פְּסוּק אֶחָד לֹא הֲוֵי הֶפְסֵק, וְאַף שֶׁאוֹמְרִים מְזֻמּוֹר ׳לְהַ׳ הָאָרֶץ׳, אֵין זֶה מַעֲצֹר הַדִּין], וּלְעוֹלָם רָאוּי לְהַסְמִיךְ הַקָּדִישׁ לִתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁחֲרִית יֵשׁ הֶפְסֵק בַּאֲמִירַת ׳אַשְׁרֵי׳ בֵּינֵיהֶם. וּלְפִי זֶה כְּשֶׁאֵין סֵפֶר תּוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה לֹא יֹאמְרוּ רַק פַּעַם אַחַת קַדִּישׁ אַחַר ׳אַשְׁרֵי׳ ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳, וּפְסוּק ׳וַאֲנִי תְּפִלָּתִי׳ יֹאמְרוּ אָז קֹדֶם הַקָּדִישׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא הֶפְסֵק בֵּין קְדִישׁ לִתְפִלָּה [אַלְיָה רַבָּה (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (ה) וְלֹא בְּשֶׁל יוֹם טוֹב. דְּהָא הַקְּרִיאָה אַיְּנָהּ בְּשֶׁבִיל יוֹם טוֹב, דְּהָא בְּמִנְחָה בְּיוֹם טוֹב אֵין קוֹרִין: ב (ו) צִדְקָתְךָ. דִּמְתוּ בּוֹ יוֹסֵף מֹשֶׁה וְדָוִד, וּבֵ״ח (ס״ב) הָאֲרִיךְ לְהוֹכִיחַ שֶׁלֹּא מֵת מֹשֶׁה בְּשַׁבָּת, רַק בְּמִנְחָה בְּשַׁעְתָּא דְּעֵת רָצוֹן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (ח״ב דף קנו.), וְאָנוּ אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין עָלָיו בִּזְמַן שֶׁנִּגְנָז. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאוֹמְרִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יג) חֵי אָדָם (ח״ב כלל ז ס״ג): ו (יג) בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ו״א) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים:

א (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ב) בַּ״ח (ס״א): (ג) מְגִלָּה כ״א (ע״א רש״י ד״ה בשני): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah